

Семченко Наталія Олександрівна

канд. техн. наук, доцент, доцент кафедри організації та безпеки дорожнього руху
Харківський національний автомобільно-дорожній університет, Україна

Бугайова Марина Олександрівна

асистент кафедри організації та безпеки дорожнього руху
Харківський національний автомобільно-дорожній університет, Україна

ПОКАЗНИКИ АВАРІЙНОСТІ В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ

Незважаючи на прийняту в останні 5 років низку документів, спрямованих на підвищення безпеки руху в Україні, зменшення смертності і травматизму внаслідок ДТП, стан аварійності в країні значно гірший, ніж в провідних країнах світу [1, 2]. Якість і ефективність заходів щодо забезпечення безпеки дорожнього руху знаходяться в прямій залежності від глибини та повноти аналізу даних про дорожньо-транспортні пригоди як в цілому в Україні, так і в її областях. Цим обумовлена мета роботи і задачі дослідження.

Дослідження стану безпеки руху проводилися по 22 областях України на підставі аналізу абсолютних, питомих та відносних показників [3]. Статистичні дані для аналізу і оцінки безпеки руху в Україні і її регіонах обиралися з відкритих для доступу документів Патрульної поліції і Держкомстату України [4-6].

Починаючи з 2015 року загальна кількість ДТП в Україні зросла майже на 25%. Відсоток ДТП з постраждалими від загальної їх кількості за ці роки зменшився з 18,5% до 15,2%. Але абсолютна їх кількість порівняно з 2015 декілька зросла.

Зменшення кількості постраждалих, травмованих і загиблих в 2018 р. на нашу думку пов'язане із обмеженням з першого січня 2018 р. швидкості руху в населених пунктах до 50 км/год. Але відсутність засобів фіксації порушення водія швидкісного режиму в більшості населених пунктах країни і, як слідство, неможливість їх покарання призвело до зростання цих показників в 2019 і 2020 роках.

Цими ж причинами, на нашу думку, обумовлене і зростання в останні роки кількості загиблих на 100 ДТП з постраждалими і на 100 тис. жителів, незважаючи на те, що кількість потерпілих на 100 ДТП з постраждалими зменшується.

Зміна показників безпеки руху по областях змінювалася в ці роки край нерівномірно. Загальна кількість ДТП в 2020 році, порівняно з 2015, зросла в усіх областях (рис.1). Втім, кількість ДТП з постраждалими у великих областях, а також в Закарпатській, зменшилася, в інших або не змінилася, або збільшилася. Найбільший зріст цього показника стався в областях з невеликим населенням.

Найбільша відсоткова зміна, яка перевищує 40 % за цей період, спостерігається в Тернопільській, Миколаївській, Івано-Франківській і Запорізькій областях; найменша – в Полтавській, Херсонській, Чернігівській областях.

Як свідчить аналіз, відсоткове зростання загальної кількості ДТП не залежить від кількості населення в областях і, на наш погляд, обумовлене загальним станом організації руху.

Аналогічна картина відстежується також по кількості постраждалих і травмованих. Кількість загиблих за ці роки зменшилася в усіх областях, окрім чотирьох, що призвело до зменшення цього показника на 10% в цілому по Україні.

В більшості областей зменшилася також кількість загиблих на 100 ДТП з постраждалими, а також показник соціального ризику – кількість загиблих на 100 тис. жителів. Тут найкращі зміни в Полтавській і Харківській областях. Найгірші зміни практично по всіх показниках у Чернівецькій області.

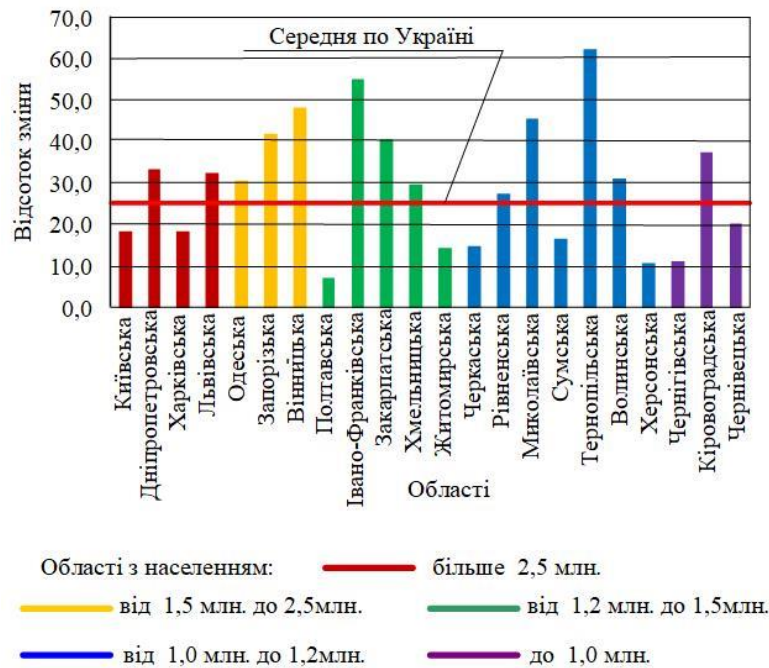

Рис.1. Відсоткова зміна загальної кількості ДТП в 2020 році відносно 2015 р.

Як свідчать результати наведеного аналізу, зміна показників безпеки руху в 2020 році порівняно з 2015 роком по областях край нерівномірною. По більшості з показників найкращі результати у Київській, Харківській, Дніпропетровській і Запорізькій областях, тобто в областях з населенням більше 1,5 млн жителів. З цього ряду випадає Львівська область, де по більшості показників результати негативні. Найгірші зміни показників безпеки руху спостерігаються у Чернівецькій, а також Кіровоградській областях (населення менше 1,0 млн. жителів). Для визначення причин такого стану необхідно проведення додаткових досліджень.

Порівняльний аналіз показників безпеки руху в областях України виконаний за даними 2020 року в залежності від кількості наявного населення (рис. 2) і щільності населення (рис. 3) показав, що абсолютні значення загальної кількості ДТП, ДТП з постраждалими, кількість постраждалих, травмованих і загиблих очікувано збільшуються в залежності від цих параметрів.

Рис.2. Залежність кількості ДТП від населення областей

Рис.3. Залежність кількості ДТП від щільності населення в областях

Кількість ДТП зростає із збільшенням наявного населення і щільності, але не пропорційно, а за квадратичною залежністю. Це може бути пов'язане, крім іншого, з більшим фактичним населенням великих областей (Київська, Дніпропетровська, Харківська) і, відповідно, щільністю, куди громадяни з малих областей України приїждять на заробітки. Значна кількість ДТП в Одеській області може бути пов'язана із збільшенням фактичного населення і, відповідно, щільності в курортний сезон.

В перерахунку на 100 тис. населення, по всіх показниках, крім загальної кількості ДТП, спостерігається великий – в 2 рази – розкид значень, в першу чергу в областях з населенням до 1,5 млн. жителів.

В залежності від щільності абсолютні показники мають найменші значення в областях зі щільністю населення 50-70 осіб/км². Можна зробити припущення, що в областях з малою щільністю незначні транспортні і пішохідні потоки, а також відсутність жорсткого контролю за рухом, провокують водіїв до порушень Правил дорожнього руху. Із збільшенням щільності населення водії більш обережні і показники безпеки руху зменшуються. При подальшому збільшенні щільності переважаючими факторами, що призводять до їх зростання є великі транспортні та пішохідні потоки.

Список використаних джерел:

1. Semchenko N. (2020). Research of the economic factors impact on the automobilization level. *Municipal Economy of Cities*, 6(159), 161-168. Retrieved from: <https://khg.kname.edu.ua/index.php/khg/article/view/5690>.
2. Semchenko, N., Stepanov, O., Kholodova, O., & Buhaiova, M. (2021, October). Research of the world trend of risks accident rate. *AIP Conference Proceedings* (Vol. 2439, No. 1, p. 020020). AIP Publishing LLC.
3. Волошин Г. Я., Мартынов В. П., & Романов А. Г. (1987). *Анализ дорожно-транспортных происшествий*. М.: Транспорт.
4. Статистика ДТП в Україні: сайт. Вилучено з: <http://patrol.police.gov.ua/statystyka/>.
5. Державна служба статистики. України: сайт. Вилучено з: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Семченко Н. & Буслаєв О. (2021) Динаміка зміни стану аварійності в Україні. Інноваційні технології розвитку машинобудування та ефективного функціонування транспортних систем: матеріали III Всеукраїнської науково-технічної інтернет-конференції (10-11 листопада 2021 р., м. Рівне), 103-105. Вилучено з: http://ep3.nuwm.edu.ua/22174/1/Tezu_%D0%86%D0%86I_VNTI_Rivne_2021.pdf.